

Fylkesmannen i Vestfold

Utenriksdepartementet
Postboks 8114
0032 OSLO

Vår saksbehandler / telefon:
Sissel Tveito
33 37 24 20

Deres referanse:

Vår referanse:
2013/3826
Arkivnr: 620

Vår dato:
11.09.2013

Høring av utredning om valgfri protokoll til FNs barnekonvensjon om en klagemekanisme

Vi viser til Utenriksdepartementets brev av 19. juni 2013 og utredningsrapporten om mulige fordeler og ulemper ved en eventuell norsk tilslutning til FNs barnekonvensjons tilleggsprotokoll om en individklageordning.

Utredningsrapporten er sendt på høring med høringsfrist 19. september 2013.

Nedenfor følger Fylkesmannens høringsuttalelse, som også er sendt til post@mfa.no med kopi til Seksjon.for.menneskerettigheter.og.demokrati@mfa.no.

Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Vestfold

Fylkesmannen vil innledningsvis bemerke at rapporten gir en god og nyansert fremstilling av de ulike følgene av en eventuell norsk tilslutning til tilleggsprotokollen. Selv om utreder ikke «vekter» for- og motargumentene, synes rapporten å støtte opp om norsk signering og ratifisering av protokollen. Sett på bakgrunn av rapportens grundighet, er denne støtten etter Fylkesmannens vurdering i seg selv et argument for norsk tilslutning.

Fylkesmannen finner også grunn til å bemerke at Stortinget nylig har vedtatt en endring i barnevernloven § 1-4. Hensynet til barnets beste, jf. Prop. 106 L (2012-2013). Bestemmelsen tydeliggjør nå barneverntjenestens plikt til å la barn og unge medvirke under hele sakens forløp i barnevernet, og understreker således barns rett til delaktighet i egen sak. Lovendringen samsvarer med barnets rett til å bli hørt, som er ett av de fire generelle prinsippene i FNs barnekonvensjon, og som får betydning ved tolkningen av de fleste andre artiklene i konvensjonen. Lovgivers ønske om å innskjerpe barns rett til medvirkning i barnevernssaker, vil etter Fylkesmannens vurdering fremstå som lite troverdig dersom myndighetene i neste øyeblikk går imot en klageordning som nettopp skal øke denne medvirkningsmuligheten.

Videre vil det etter Fylkesmannens vurdering være vanskelig for norske myndigheter å gå imot en FN-mekanisme som skal styrke barns rettsstilling. Særlig gjelder dette med tanke på at Norge har inkorporert barnekonvensjonen i norsk lov, og at individklageordningen skal bidra til å sikre oppfyllelse av konvensjonen på nasjonalt nivå.

Som et å propos til tilleggsprotokoller som skal sikre oppfyllelse av konvensjoner på nasjonalt nivå, minner Fylkesmannen om at Stortinget så sent som 14. mai 2013 samtykket til at Norge slutter seg til tilleggsprotokollen til FNs torturkonvensjon (OPCAT). Tilleggsprotokollen innebærer at Sivilombudsmannen skal foreta regelmessige besøk til steder hvor personer er frihetsberøvet, herunder blant annet til såkalte adferdsinstitusjoner under barnevernloven. Besøkene skal sikre at partene til torturkonvensjonen treffer tiltak for å forhindre torturhandlinger og andre former for grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff på områder under deres jurisdiksjon. Sivilombudsmannens besøk kommer i tillegg til fylkesmannens tilsyn med institusjonene og anses som et supplement til FNs torturkonvensjon. Både tilleggsprotokollen til OPCAT og tilleggsprotokollen til barnekonvensjonen om individklageordningen er viktige når det gjelder å *oppfylle Norges forpliktelser* etter henholdsvis torturkonvensjonen og barnekonvensjonen. Sistnevnte er et moment som etter Fylkesmannens oppfatning trekker i retning av å gi norsk tilslutning også til tilleggsprotokollen om en individklageordning.

Vedrørende temaene som høringsinstansene er bedt om særlig å vurdere

Som nevnt innledningsvis gjelder dette a) forholdet mellom eksisterende klageordninger i Norge og tilleggsprotokollens klagemekanisme og b) konsekvenser for handlingsrommet til lokale og regionale myndigheter.

Fylkesmannen har valgt å behandle temaene under ett, og vil etter en samlet vurdering bemerke følgende:

- En tilslutning til individklageordningen vil blant annet ha den konsekvens at Barnekomiteen vil kunne overprøve nasjonalt fattede vedtak, herunder lovvedtak.

I motsetning til dommer fra Den europeiske menneskerettsdomstol, vil imidlertid ikke Barnekomiteens avgjørelser være folkerettslig bindende. Avgjørelsene vil således ikke få direkte rettskraftvirkninger for de klagerne som får medhold.

Derimot vil en avgjørelse som konkluderer med at barnekonvensjonen er krenket, være en relativt tungtveiende indikasjon på at konvensjonen, som er bindende, er krenket i det enkelte tilfellet. På den måten risikerer staten å begå menneskerettsbrudd dersom avgjørelsen ikke følges. Klageordningen vil således kunne pålegge hvordan Norge skal vektlegge ulike hensyn og bruke sine ressurser. Dette vil begrense norske myndigheters handlingsrom. Samtidig vil det være et viktig insitament for Norge til å rette opp svakheter i nasjonalt lovverk og systemer, noe som igjen vil komme barnet til gode.

- Barnekomiteens uttalelser vil også kunne ha betydelig vekt som rettskilde. Dette vil bidra til å få avklart hvordan barnekonvensjonen skal tolkes, og gi oss flere vurderingskriterier for hva som ligger i barnets beste.
- Barnekomiteens tolkninger vil kunne gi barns rettigheter et sterkere vern enn norske domstoler og myndigheter på enkelte områder. Å ta tak i utfordringer påpekt av barnekomiteen, vil igjen øke barns rettsikkerhet.
- En ratifisering av tilleggsprotokollen vil ytterligere understreke barns status som egne rettssubjekter, noe som igjen vil bidra til styrke barns rettsvern.

- Komiteens praksis når det gjelder prøving av klager, samt det faktum at tilleggsprotokollen gir flere barn prosessuelle klagerettigheter enn de har etter eksisterende klageordninger, vil antagelig få som konsekvens at norske domstoler vil prøve saker i større utstrekning enn i dag. Dette vil være ressurskrevende. På den annen side er Norge bundet av barnekonvensjonen, og vi er også i dag underlagt kontroll ved å avgi landrapporter til barnekomiteen. Videre er norske barns rettigheter allerede sikret på et høyt nivå. Alt i alt bør derfor ikke de økonomiske merutgiftene ved økt domstolsprøving være et tungtveiende argument mot norsk tilslutning til protokollen.
- Individklageordningen gjør at barn får si sin mening og bli hørt. Gjennom å gi alle norske barn en stemme, skapes det et større nasjonalt handlingsrom for barns medvirkning. Derved styrkes også demokratiet.
- Mange ser på Norge som et foregangsland for barns rettigheter. Dersom vi ikke signerer protokollen vil det bli lagt svært godt merke til ute i verden, og kan resultere i at også andre land avstår fra å forplikte seg til individklageordningen. Ikke minst vil dette kunne gjelde land som langt fra oppfyller barns rettigheter etter barnekonvensjonen. Det bør veie tungt hvis en norsk tilslutning til protokollen kan hjelpe barn i land med adskillig svakere rettigheter enn barn her hjemme til å få det bedre.
- Beskyttelse av barn krever høyeste prioritet i dag. Etter Fylkesmannens vurdering vil derfor alle mekanismer som kan bidra til at barn får de rettigheter og det vern de fortjener, være et fremskritt. Utredningsrapporten påpeker at en tilslutning til tilleggsprotokollen om en individklageordning antakelig vil få som konsekvens at handlingsrommet for norske myndigheter blir noe innsnevret. Dette betyr imidlertid etter Fylkesmannens vurdering lite sammenliknet med prisen ett barn betaler for urett som begås mot vedkommende.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at tungtveiende grunner taler for en norsk tilslutning til FNs barnekonvensjons tilleggsprotokoll om en individklageordning.

Med hilsen
Fylkesmannen i Vestfold

Erling Lae

Kari Evensen
utdanningsdirektør

